

6.SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERS NOTLARI
www.sosyalbilgievi.forumotion.net / ERDOĞAN GÜL

Bir Olayın Çok Boyutluluğu:

Çevremizdeki bir olay yaşamın bir çok alanını etkiler.Örneğin;

KÜLTÜREL SONUÇ

EKONOMİK SONUÇ

SOSYAL SONUÇ

- Mahallemize açılan bir okul o çevrede eğitimi (**Kültürel**),etkiler,
- Orada iş kollarının gelişmesini sağlar (**Ekonomik**),
- İnsanların yaşamını etkiler (**Sosyal**).

Olgu:

Kolayca anlaşılabilir,kanıtlanabilir ve bilimsel verilere dayanan bilgidir. Olgu kişiden kişiye değişmez.Örneğin;

* Türkiye'nin **İlk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk**'tür.

* Türkiye'nin başkenti **Ankara**'dır.

* **İnsan** canlı bir varlıktır.

Görüş:

Kişiden kişiye değişen ve insanların kendi düşüncelerini yansıtan bilgidir.Örneğin;

* En iyi takım Fenerbahçe'dir. * Türkiye'nin en güzel ili Çorum'dur. * En çalışkan insanlar Türklerdir.

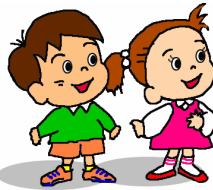

Kavram:

Basit bir fikri veya gerçeği veya bir grup şeyi soyutlayarak ifade eden terimdir.Örneğin;

Bunların hepsini "**Renk** " olarak ifade ederiz. Renk bir kavramdır.

* Bir sınıfta Öğrenciler Ali,Ayşe vs...

Hepsini birden "**Öğrenci**" olarak ifade ederiz.Öğrenci bir kavramdır.

Genelleme:

Olgu ve kavramlardan daha kapsamlı bilgiler elde etmektir.

Olgu	Kavram	Genelleme
1. Marmara Bölgesinin sanayi gelişmiştir. 2. Marmara Bölgesinin tarım dokusu zengindir. 3. D.A. Bölgesinde sanayi gelişmemiştir. 4. D.A. Bölgesinde tarımsal doku sınırlıdır.	Bölgenin Ekonomik Yapısı	Geçim kaynakları Sınırlı bölgeler, geçim kaynakları gelişmiş bölgelere doğru göç verir.
1. Marmara Bölgesinin iş istihdamı gelişmiştir. 2. Marmara Bölgesi diğer bölgelerden göç alır. 3. D.A. Bölgesinin sanayi ve tarımsal etkinlikleri yetersizdir. 4. D.A. Bölgesi göç veren yerlerimizdendir.	Geçim Kaynakları	

Olgu	Kavram	Genelleme
1. Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir. 2. Türkiye yer altı zenginlik kaynakları boludur. 3. Türkiye genç bir nüfusa sahiptir. 4. Türkiye önemli bir coğrafyada bulunur.	Jeopolitik Önem	Bir ülkenin özel konumu uluslararası ilişkilerini etkiler.
1. Türkiye-Yunanistan ilişkileri sürekli gerilmektedir. 2. A.B. Türkiye'nin tam üyeliğini kabul etmiyor. 3. A.B.D. Ortadoğu'nun kontrolü için Türkiye'deki tesislerden faydalanıyor. 4. Dış güçler Türkiye'yi karıştırmak istiyor.	Dış Politika	

Bilimsel Araştırma Basamakları:

- 1- Konuyu belirlemek
- 2- Sorunun çözümüne ilişkin varsayımları (**Hipotez**) yazmak
- 3- Konuyla ilgili bilgi toplamak
- 4- Kaynaklardan topladığın bilgileri sıralamak ve hipotezleri test etmek
- 5- Yazacağın metni oluşturmak

Dipnot:

Metni yazarken alıntı yaptığımız kısımları (cümle yada paragrafları) nereden ve kimden aldığımızı gösteren notlardır.

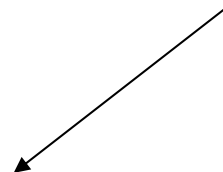
(1) 3.1. Kuzey Anadolu Fay Zonu'nda Meydana Gelen Depremlerin İlk Hareket Analizi⁴ Sonuçları

Kuzey Anadolu'da meydana gelen her şiddetli ve yıkıcı depremde bu fay parçalarından bir kısmı harekete geçmiş, fayın her iki tarafındaki bloklar, birbirlerine nazaran bir miktar yer değiştirmişlerdir.

Nitekim, Erzincan 1939 depreminde Kelkit Vadisi'ndeki yatay kayma miktarı 3,7 m; 1942 Erbaa depreminde 1,75 m; 1943 Kasta monu depreminde 1,5 m; 1944 Bolu depreminde 3,5 m; 1953 Yenice-Gönen depreminde 4,3 m ve 1957 Abant depreminde ise 1,4 m olarak ölçülmüşlerdir. İlk hareket analizleri yardımıyla yapılan odak mekanizması çözümleri ve arazi gözlemlerine göre, bütün bu hareketlerde fay hattının kuzeyindeki arazi parçası, güneyindeki araziye nispetle sağa doğru bir kayma göstermişlerdir (Şekil 1.2). Bu duruma göre, Kuzey Anadolu Fayı sağ yönlü doğrultu atımlı bir fay ni telüğündedir.

⁴ Her bir sismograf kaydından sadece kaydın birinci kısmı kullanılarak deprem anında istasyondaki ilk yer hareketinin deprem kaynağından uzaklaşma (bir itme mi), yoksa kaynağa doğru mu (bir çekme mi) olduğu belirlenebilir. Böylece, bir deprem kaydının birinci kısmı kullanılarak deprem anında serbest kalan elastik kuvvetlerin yönü belirlenebilir.

Dipnot

Kaynakça:

Yararlandığımız kaynakların adını belirtmemizdir.

<u>KAYNAKÇA</u>	
ESER TUTEL	: "BEYOĞLU BEYOĞLU İKEN" Oğlak Yayınevi, 1998.
RAKİM ZİYAĞLU	: "BEYOĞLU VE İSTİKLÂL CADDESİ (Cadde-i Kebir)" Beyoğlu Belediyesi Yayınları.
SAİD N. DUHANİ	: "BEYOĞLU" NUN ADI PERA İKEN" Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphanesi Yayınları, 1990.
SAİD N. DUHANİ	: "ESKİ İNSANLAR, ESKİ EVLER, 19. YÜZYIL SONUNDA BEYOĞLU' NUN SOSYAL TOPOĞRAFYASI" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 1984.

Dilekçe Hakkı:

Bir isteğimiz, sorunumuz olduğunda onun çözümünü istemek için yazılan kısa yazılara dilekçe denir. Her insan sorunu ve isteğini dile getirmekte özgürdür. Bu nedenle istediği kuruma dilekçe verebilir. Ve dilekçesine cevap verilmesi kanuni bir zorunluluktur. Dilekçesine en geç 60 gün (2 ay) içinde cevap verilmesi şarttır.

XXXXXXXXXX OKUL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlçe/BURSA

05 Kasım 2007 tarihinde Matematik Öğretmenimiz XXX son sınavımızı klasik yöntemle yapması beklenirken test usulüyle yapmıştır. Sınavın test usulüyle yapılması benim ve bir çok arkadaşımızın mağdur olmasına sebep olmuştur. Bu durum ile ilgili gereğinin yapılmasını arz ederim.

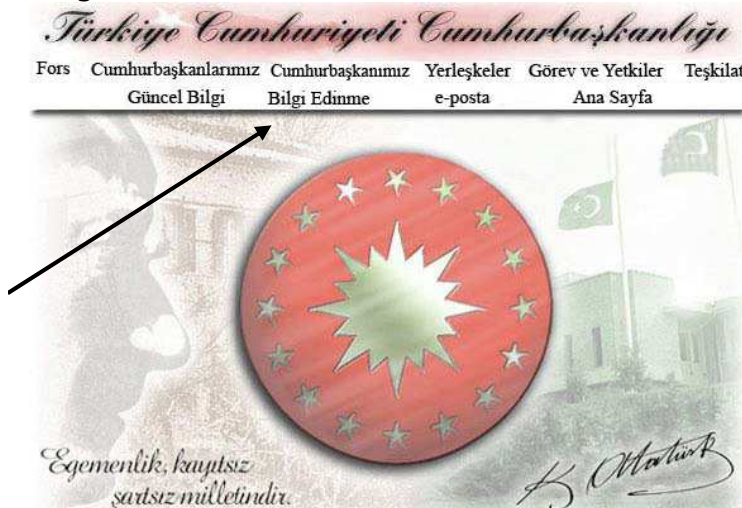
12.11.2007

İsim Soyad
5 Mat A Öğrencisi No:12

Bilgi Edinme Hakkı:

Bu da bir kişinin bir konu hakkında bilgi edinmek istemesidir. Her hangi bir kamu kuruluşundan istediğimiz konu hakkında bilgi edinme hakkına sahibiz.

Örneğin;
Başbakanlığa ait
olan web
alanındaki **BİLGİ
EDİNME** kısmına
girerek istediğimiz
her hangi bir
konuda **Bilgi
Edinme
Hakkı**'mızı
kullanabiliriz.

Atatürk ve Sosyal Bilimler:

Sosyal Bilimler deyince aklımıza tarih, coğrafya, edebiyat, Türkçe, psikoloji, sosyoloji, sosyal bilgiler, vatandaşlık gibi konular aklımıza gelmelidir.

Atatürk ülkemizin geçmişini bilmemiz gerektiğini her defasında önemle vurgulamıştır. Çünkü tarihini bilmeyen toplumlar eski hatalarına tekrar düşebilirler. Atatürk aynı zamanda dilimize de önem vermiş ve Türkçenin geliştirilmesi için çalışmıştır.

- **Türk Tarih Kurumu (TTK)** : Türk Tarih Kurumunun amacı tarihimiz öğrenmek onu korumak , geliştirmek ve gelecek kuşaklara tarihimizi aktarmaktır. Bu amaçla Atatürk 1931 de Türk Tarih Kurumunu kurdurmuştur.
- **Türk Dil Kurumu (TDK)**: Amacı Türkçemizi korumak, onu geliştirmek ve doğru Türkçe kullanımını sağlayarak gelecek kuşaklara aktarmaktır. Bu amaçla Atatürk 1932 de Türk Dil Kurumunu kurdurmuştur.
- Ayrıca Cumhuriyetin ilk yıllarında; **Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi** (DTCF) ve **Halk Evleri**'de açılmıştır.

Değişik Yerler Farklı Yaşamlar:

İnsanlar yaşadığı çevrenin iklimi, bitki örtüsü oradaki yaşamı etkiler. İnsanlar oradaki iklime göre giyinir. Oradaki bitkilere göre ticareti gelişir.

Dünyadaki Bazı İklimler:

1- **Çöl İklimi**: Genelde gündüzleri sürekli sıcaktır. Geceleri soğuk rüzgarlar eser....Dönenceler civarında, Asya ve Kuzey Amerika'da karaların iç kısımlarında ve Güney Amerika'da görülür. Bu iklim tipini, yağışların yok denecek kadar az olması belirler. Çöllerdeki nem yetersizliği, günlük sıcaklık farkının büyümesine zemin hazırlamıştır. Günlük sıcaklık farkının 50°C yi bulduğu zamanlar olmaktadır. Yıllık yağış miktarı 100 mm nin altındadır. Yağışlar daha çok sağanak yağmurlar şeklindedir. Tabii bitki örtüsü bazı kurakçıl otlar ve kaktüs bitkileridir. Afrika'da B. Sahra, Ortadoğu'da Necef, Asya'da Gobi, Taklamakan, Avustralya'da Gobbon ve Gibson, Güney Afrika'da Kalahari ve Namib, Güney Amerika'da Patagonya, Atacama ve Peru yeryüzündeki başlıca çöl alanlarıdır.

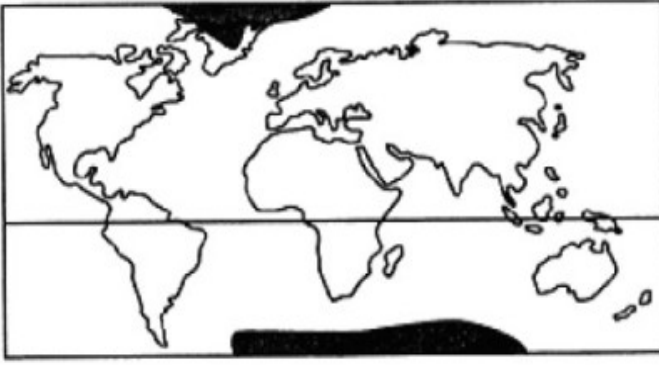
2- **Ekvator İklimi**: Ekvator çevresinde görülen iklim yaz kış çok sıcaktır. Soğuk kış ayları yaşanmaz. Ekvator çevresinde, 0° – 10° Kuzey ve Güney enlemleri arasında görülür. Yıllık ortalama sıcaklık 25°C dolayındadır. Yıllık sıcaklık farkı 2 - 3°C yi geçmez. Yıllık yağış miktarı 2000 mm den fazladır. Her mevsim yağışlı olmakla birlikte, ekinoks tarihlerinde yağış maksimum düzeye erişir. Tabii bitki örtüsü oldukça gür ve geniş yapraklı ormanlardır. Ekvatorial iklim, Amazon ve Kongo havzalarının büyük bir kesiminde, Gine Körfezi kıyılarına yakın bölgelerde, Endonezya ve Malezya'nın büyük bir bölümünde etkili olmaktadır.

3- **Kutup ve Kutup Altı İklimi**: Bu iklim kutuplar çevresinde görülür. Yaz kış çok soğuktur. Kar ve buz yerden hemen hemen hiç kalkmaz. Karlar ve buzullarla kaplı kutup bölgelerinde görülür. Sıcaklık ortalaması bütün yıl boyunca 0°C nin altındadır. Sıcaklık, çoğu zaman -40°C ye, hatta daha altına iner. Yıllık sıcaklık farkı 30°C dolaylarındadır. Yağışlar son derece az ve kar şeklindedir. Ortalama yağış 200 mm. civarındadır. Bu iklim tipinde bitki örtüsü yoktur. Kutup iklimi, Kuzey Kutbu çevresinde Grönland Adası'nın iç kısımlarında ve Antarktika'da etkilidir.

Bunun yanında Kutup Altı İklimi dediğimiz bir başka iklim şekli daha vardır. Bu iklim, genel olarak, 65° - 80° Kuzey enlemleri arasında görülür. Sıcaklığın çok düşük olduğu bir iklim tipidir. Bu iklimde en sıcak ayın ortalaması dahi 10°C yi geçmez. Kışın değerler -30°C ile -40°C ye iner. Yıllık sıcaklık

farkının 65°C yi bulduğu yerler vardır. Yağışlar ortalama 200 - 250 mm kadardır. En fazla yağış yaz aylarında görülür. Tabii bitki örtüsü çalı, yosun ve yazın yeşeren kurakçıl otlardan oluşan tundralardır. Tundra iklimi, Avrupa'nın kuzey kıyıları, Kuzey Sibirya, Kuzey Kanada, Grönland Adası kıyıları ve Orta kuşaktaki yüksek dağlarda etkili olmaktadır.

Kutup İklim Alanı

Kutup Altı İklim Alanı

4- **Muson İklimi**: Daha çok dönenceler ile ekvator arasında görülen iklimdir. Bu iklim yazları sıcak ve aşırı yağışlıdır. Bu bölgelerde sık sık sel baskınları yaşanır. Asya'da Bangladeş çevresinde görülür. Muson rüzgârlarının etki alanlarında görülür. Yıllık ortalama sıcaklık 15 - 20°C dir. Yıllık sıcaklık farkı 10°C civarındadır. Yıllık ortalama yağış 2000 mm. dolayındadır. Yıllık yağışların % 85'i yaz aylarında düşer. Kış mevsimi kurak geçmektedir. Tabii bitki örtüsü kışın yaprağını döken, yazın yeşillenen ormanlardır. Yağışların azaldığı yerlerde ise savanlar görülür. Muson iklimi, Güney Hindistan, Güney Çin, Güneydoğu Asya, Japonya ve Mançurya gibi bölgelerde etkili olmaktadır.

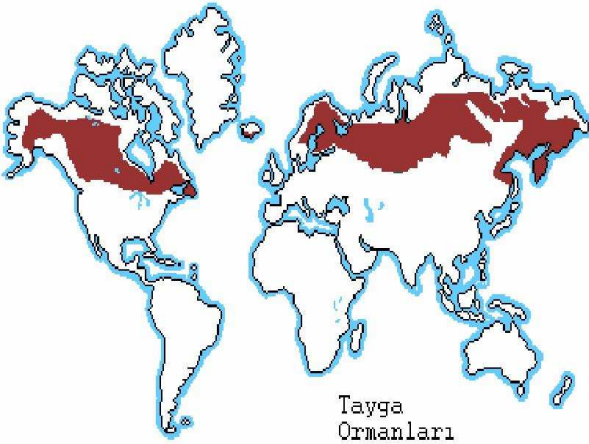
5- **Tropikal İklim**: 10° - 20° Kuzey ve Güney enlemleri arasında ve 0° - 10° enlemlerinde 1000 m. den sonra görülür. Ekvatorial kuşak ile çöller arasında bir geçiş iklimidir. Yıllık ortalama sıcaklık 20°C dolayındadır. Yıllık sıcaklık farkı 4 - 5°C dir. Yıllık yağış miktarı 1000 - 2000 mm. arasındadır. Güneş ışınlarının dik geldiği yaz ayları yağışlı, kışlar kuraktır. Tabii bitki örtüsü yüksek boylu ve gür bitki toplulukları olan savanlardır. Tropikal iklim, Sudan, Çad, Nijerya, Mali, Moritanya, Brezilya, Venezuela, Kolombiya, Peru ve Bolivya gibi ülkelerde etkili olmaktadır.

5- **Okyanusal İklim:** Genel olarak, 30° - 60° enlemleri arasında, karaların batı kıyılarında görülür. Yazlar fazla sıcak, kışlar da fazla soğuk olmaz. Yıllık sıcaklık ortalaması 15°C dir. Yıllık sıcaklık farkı 10°C yi bulmaktadır. Yıllık yağış ortalaması 1500 mm. dir. En fazla yağış sonbaharda görülür. Tabii bitki örtüsü yayvan ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlardır. Ormanların tahrip edildiği yerlerde çayırlar bulunur. Okyanusal iklim, Batı Avrupa, Kuzey Amerika'nın kuzeybatısı, Güney Şili, Avustralya'nın kuzeydoğusu ve Yeni Zelanda'da etkili olmaktadır.

6- **Karasal İklim:** Genel olarak, 30° - 65° enlemleri arasında, karaların deniz etkisinden uzak iç kısımlarında ve kıtaların doğu kıyılarında görülmektedir. Kışlar çok soğuk geçer ve uzun sürer. Yazlar ise sıcaktır. Yıllık sıcaklık ortalaması 0 - 10°C arasında değişir. Yıllık sıcaklık farkı 20 - 40°C dir. Yıllık yağış miktarı 500 - 600 mm dolayındadır.

En fazla yağış yazın, en az yağış kışın düşer. Kış yağışları daha çok kar şeklindedir. Tabii bitki örtüsü iğne yapraklı ormanlardır. Yağışın azaldığı kesimlerde de bozkırlar (step) görülür. Sibirya ve Kanada da iğne yapraklı ormanlara tayga ormanları adı verilir. Taygalar, Dünya ormanlarının % 15'ini oluştururlar. Karasal iklim, Sibirya, Kanada ve Doğu Avrupa'da geniş bir yayılım sahasına sahiptir.

Geçmişten Günümüze Yerleşme:

- İlk insanlar mağaralarda yada ağaç kovuklarında barınıyordu. Genellikle avcılık ve toplayıcılıkla yaşıyorlardı. Erkeklere avlanırken kadınlar tohum ve benzeri şeyler topluyordu.
- İlk insanlar tohumların yettiğini görünce tarım başladı. Tarımın başlaması ile insanlar yerleşik hayata geçmeye başladılar. Tarım arazilerinin çevresine ilk yerleşim yerlerini kurmaya başladılar. Böylece ilk köyler oluştu. Bu köyler genelde yüksek yerlere kuruluyor ve çevresi çitlerle kapanıyordu.
- Zamanla insanlar daha çoğaldıkça bu kez aralarında sorunlar çıkınca kendilerini yönetecek kişiler seçmek zorunda kaldı ve böylece ilk devletler kurulmaya başladı.

- İnsanlar önceleri kilden çanak çömlek kullanıyorlardı. Çatal ve kaşıkları kemiktendi. İnsanlar ateşi bulunca bu çömleklerini pişirerek daha sağlam yaptılar. Daha sonra insanlar madenleri işlemeyi öğrendi. (Önce bakır, sonra demir, sonra tunç gibi madenler).

- Zamanla büyük şehirler ve devletler kuruldu. Ve şehirler arasında ürettikleri ürünler sayesinde ticaret başladı.

- Beraber yaşayınca toplum kurallarını düzenleyecek kanunlar hazırladılar.

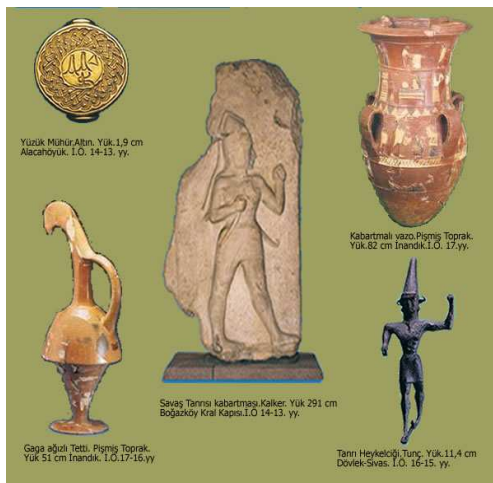
- Şehirler yada küçük ülkeler arasında savaşlar başladı. Şehirleri ve küçük devletleri egemenliği altına alan toplumlar büyüdü. Böylece büyük "Merkezi Krallıklar" kuruldu.

Kimler Geldi, Kimler Geçti:

Üzerinde yaşadığımız Anadolu'da bizden önce bir çok uygarlıklar yaşadı. Günümüzde onlara ait eserler bulunmakta ve müzelerde sergilenmektedir.

- Anadolu'da kurulan İlk Uygarlıklar (medeniyetler):

1- Hititler:

-Başkenti Hattuşa'dır (Hattuşaş). Hattuşa bugün ilimiz olan Çorum sınırları içinde yer alır.

-Hitit krallarının yanında "**Tavanna**" denilen kraliçelerde yönetimde söz sahibi idi. Buda Hititlerde kadına önem verildiğini gösterir.

-Hititlerin devlet işlerinin görüşüldüğü meclise "**Pankuş**" adı verilirdi.

-Hititler çivi yazısı ve Mısırlıların kullandığı Hiyeroglif(resim yazısı) yazısını kullandı.

-Hititler **"Anat"** adı verilen yıllıkları yazdılar. Bu Analları tanrıya hesap vermek için yazıyorlardı. Bu nedenle yalan yazmadıkları için Anallar ilk gerçek tarih yazıcılığı sayılmaktadır.

-Dünyanın ilk yazılı antlaşması olan **"Kadeş Antlaşması"** Hitiler ile Mısırlılar arasında yapıldı.

-Hititler at yetiştiriciliği yaptı. Küçük ve büyükbaş hayvancılık yaptılar. Maden işlenmeciliği yaptılar.

2- Frigyalılar:

-Başkenti Gordion şehridir. Bugün Ankara'nın ilçesi olan Polatlıdır.

-Frigler tarıma büyük önem verdiler. En önemli geçim kaynakları tarımdı. Bu nedenle saban kırana ölüm cezasına kadar ceza veriyorlardı. Bunun nedeni Geçin tarıma dayalı olmasıdır.

-Çivi yazısı kullandılar.

-Kral Midas ünlü bir kralıdır. Tarihte eşek kulaklı Midas olarak yerini almıştır.

-Friglerin dokuduğu kilimlere **"Tapates"** adı verilirdi.

-Hayvanların konuşturulduğu "fabl" hikayeleri yazmışlardır.

3- Lidyalılar:

-Başkentleri "Sard" şehridir. Bugün Manisa'nın Salihli ilçesindedir.

-Lidyalıların en önemli özelliği **parayı** bulmalarıdır.

-Ticaret yapmak için “**Kral Yolu**” adı verilen ticaret yolunu kurdular.

-Süs eşyası ve parfüm ticareti yaptılar.

-Çivi yazısı kullandılar.

4- İyonlar:

-İyonlar şehir devletleri halinde yaşadığı için belli bir başkentleri yoktur. Efes, Milet, Foça, İzmir önemli şehirleri idi.

-İyonyalılar özgür düşünceye ve bilime önem vermişler. Bu nedenle bir çok bilim adamı yetiştirmiştir.

-Tıpta Hipokrat, tarihte Herodot, felsefe'de Diyojen, matematikte Pisagor, Thales gibi bilim adamları yetişmiştir.

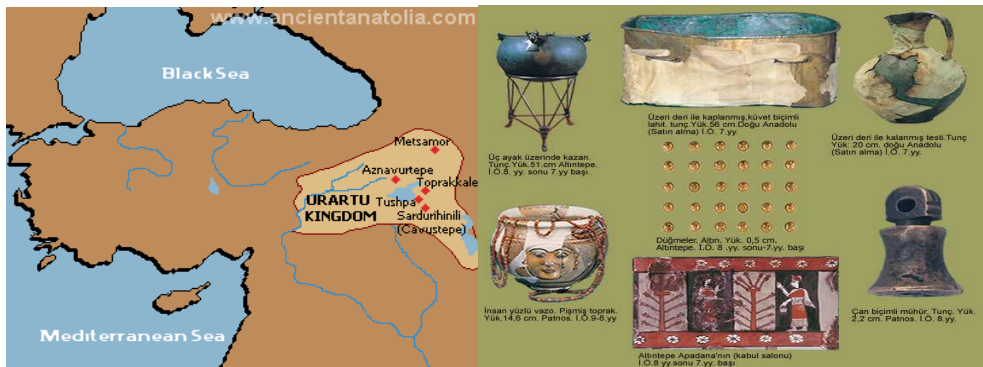
-Deniz ticareti yapmışlar ve başka ülkelere koloniler kurmuşlardır. Yerleştikleri kolonileri sahiplenmişlerdir.

* Koloni: Bir devletin kendi ülkesinin sınırları dışında egemenlik kurarak yönettiği ekonomik veya siyasal çıkarlar sağladığı ülke, sömürülen ülkedir.

-İyonyalılar Fenike alfabesi kullanmışlardır.

-Bugünkü Avrupa uygarlığının temelini oluşturmaları sağlamışlardır.

5- Urartular:

-Başkenti Tuşpa'dır. Bugün Van ili sınırları içinde yer alır.

-Taş işlemeciliğinde gelişmişlerdir.

-Barajlar, göletler kurdular. Su kanalları açarak sulama yapmışlardır.

-Çivi yazısı kullanmışlardır.

- Oda şeklinde kaya mezarları yapmışlardır. Ölümünden sonra yaşama inandığı için mezarlarına insanların günlük kullandığı eşyaları koymuştur.

Ekonomiyi Etkileyen Etmenler (Faktörler):

- 1- **Coğrafi Etmenler**
- 2- **Doğal Kaynaklar**
- 3- **Teknolojik Gelişmeler**
- 4- **İhtiyaç ve İstekler**
- 5- **Devletin Katkısı ve Desteği**

Tarımı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlar:

- 1-**Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü**: Bitki ve hayvan üretimini artırmaya, ürünleri çeşitlendirmeye ve kaliteyi yükseltmek için uğraşır.
- 2-**Tarım Kredi Kooperatifi**: Üreticinin ürünlerini değerlendirmesini sağlar. Onlara destek sağlar.
- 3-**Toprak Mahsulleri Ofisi** (TMO): Özellikle tahıl ürünlerin alım ve satışını yapar. Ürünlerin stoklanmasını ve korunması sağlar.
- 4-**Ziraat Bankası**: Üreticiye kredi vererek destekler.
- 5-**Devlet Su İşleri** (DSİ): Kurduğu bent, göl, baraj ve kanallarla sulamaya destek sağlar.

Yer Altından Yer Üstü Zenginliğine:

Maden: Yer altından çıkarılan değerli maddelere maden denir.

Rezerv: Madenin yer altındaki miktarıdır.

- Ülkemizde maden arama için **Maden Tetkik Arama** (MTA) kurulmuştur.

- Madenleri işletmek içinde **Etibank** kurulmuştur.

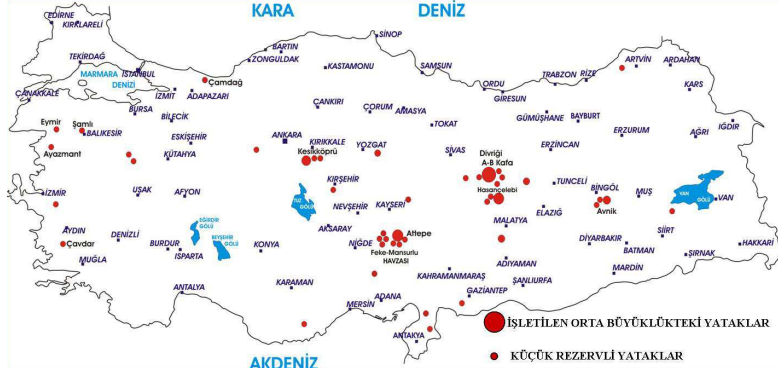
Türkiye’de Çıkarılan Önemli Madenler:

1- Bor: Ülkemiz dünyada bor yatakları bakımından en zengin ülkesidir. Marmara Bölgesinde Kütahya,Eskişehir ve Balık esir çevresinde çıkarılır.

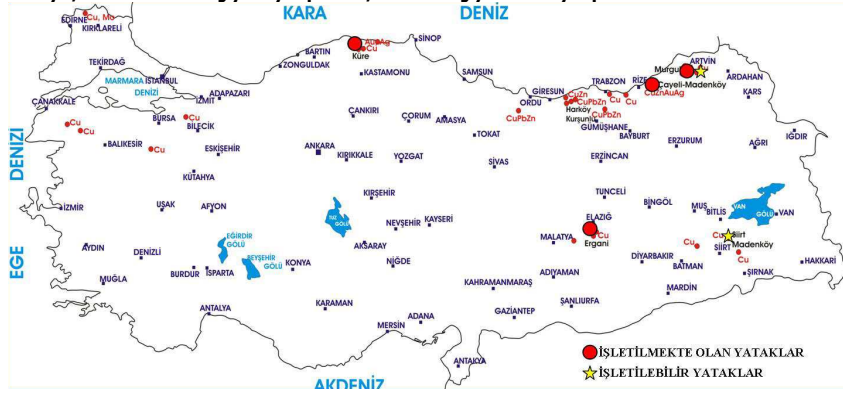
Bor jet, roket yakıtı, sabun deterjan, lehim, fotoğrafçılık, tekstil, cam, kağıt gibi daha birçok eşya yapımında kullanılır. Geleceğin petrolü olarak adlandırılır.

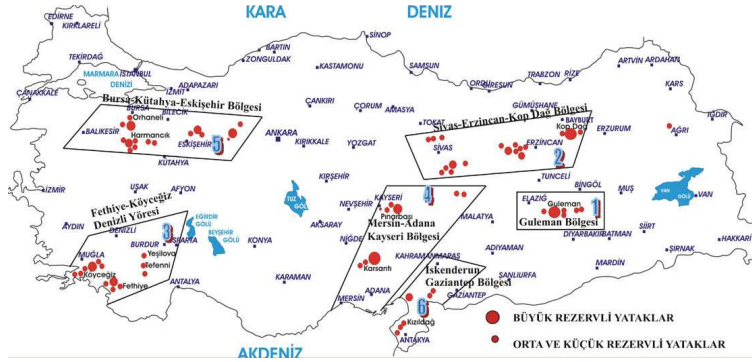
2- Demir: Divriği (Sivas), Hekimhan, Hasan Çelebi (Malatya), çıkarıldığı önemli yerlerdir. Sanayi kuruluşları olmak üzere her alanda çok kullanılır.

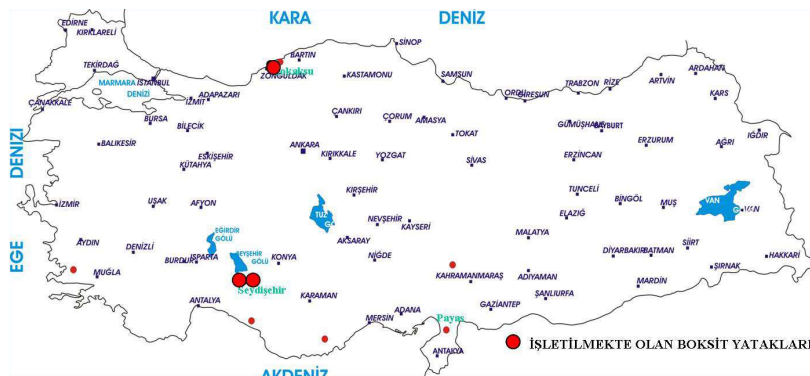
3- Bakır: En çok Murgul(Artvin), Küre (Kastamonu), Maden (Elazığ) çıkarılır. Elektrik, elektronik sanayi, mutfak eşya yapımı, süs eşyaları yapımında kullanılır.

4- Krom: En çok Guleman (Elazığ), Fethiye, Köyceğiz (Muğla)Elazığ, Eskişehir’de en çok çıkarılır. Çeliği sertleştirmede de paslanmaz çelik yapımında kullanılır. Ülkemizde en çok çıkarılan madenlerin başında gelir.

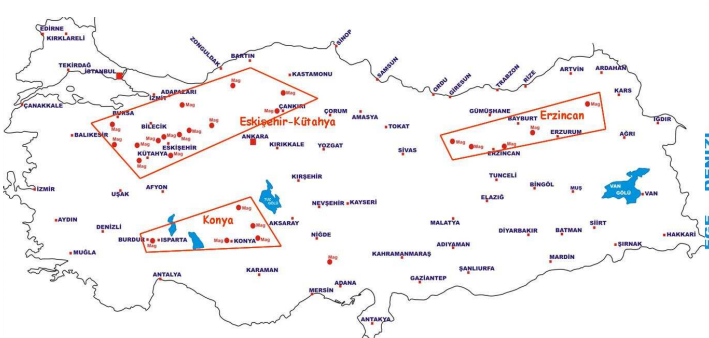
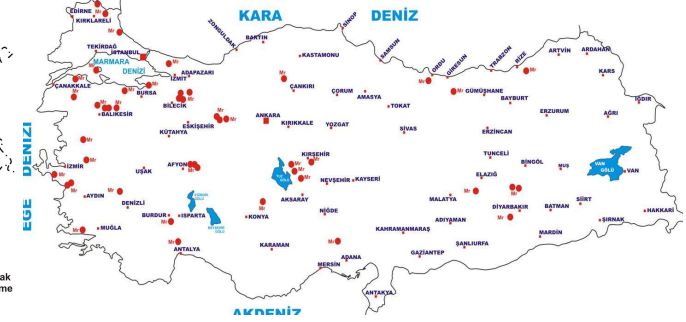
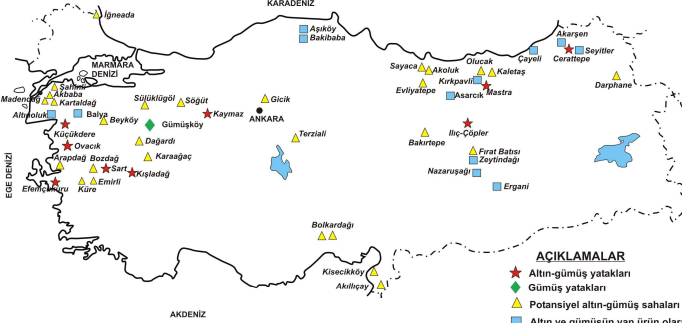
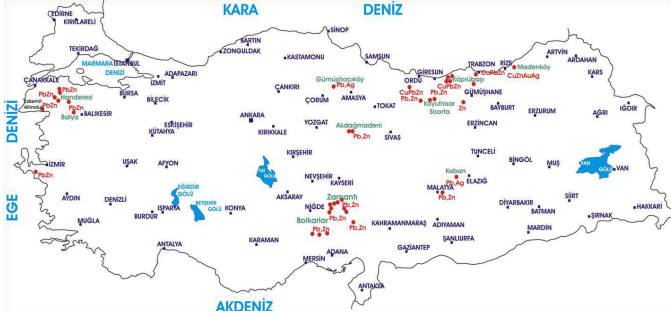
5- Boksit (Alüminyum): Seydişehir , Akşehir (Konya), Akseki(Antalya) en çok çıktığı yerdir.Boksit madeni işlenerek alüminyum elde edilir. Elektrik-elektronik sanayi, uçak –otomotiv sanayi, inşaat sektörü ev eşya yapımında kullanılır.

6- Uranyum- Toryum: En çok Sivrihisar (Eskişehir) Salihli (Manisa), Eşme (Uşak) Çanakkale, Koçarlı'da çıkarılır. Nükleer enerjinin ham maddesidir.

-Diğer Madenler:Kurşun, Çinko,Wolfram,Nikel,Civa,Fosfat,Tuz,Kükürt,Barit,Zımpara, Mermer,Lületaşı ve Magnezyum diğer önemli madenlerdir.

Sanayi (Endüstri):

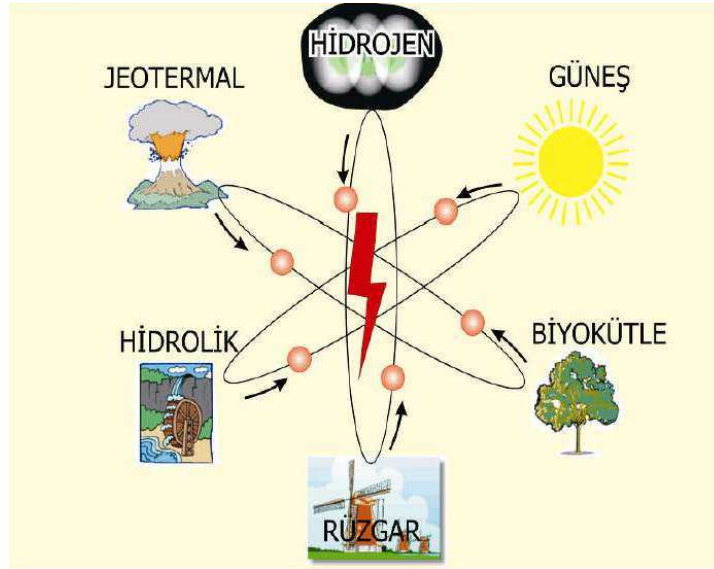
İşlenmemiş yada yarı işlenmiş maddelerin fabrikalarda işlenerek kullanılabilir hale getirilmesi faaliyetlerine sanayi (endüstri) denir.

Bir Yerde Sanayi Tesisi Açabilmek İçin Gerekli Şartlar:

- 1-**Sermaye**
- 2-**Ham madde**
- 3-**Enerji**
- 4-**İş gücü**
- 5-**Ulaşım**
- 6-**Pazarlama**

Enerji Kaynakları:

1-Güneş: Güneşten gelen ışık ve ısı sayesinde elde edilen enerjidir. Yenilenebilir enerji kaynağıdır.

2-Rüzgar: Rüzgarın gücünden elde edilen enerjidir. Yenilenebilir enerji kaynağıdır.

3-Hidroelektrik: Barajlardan suyun yüksekten akıtılması ile elde edilen enerji kaynağıdır. Yenilenebilir özelliktedir.

4-Jeotermal Enerji: Yer altından çıkan sıcak su kaynaklarıdır. Yenilenebilir.

5-Doğalgaz: Isınmada kullanılan enerji kaynağıdır. Yenilenemeyen enerji kaynağıdır. Ülkemizde doğalgaz Trakya'da ve Mardin- Çamurlu'da çıkar. Ancak bunlar ihtiyacımızın çok az kısmını karşılar.

6-Petrol: Önemli enerji kaynağıdır. Yakıt dışında poşet yapımı gibi bir çok alanda kullanılır. Ülkemizde petrol sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesinde çıkarılır.(Batman, Siirt, Diyarbakır, Adıyaman). Yenilenemez.

7-Nükleer Enerji: Uranyum ve toryum madenlerinin atomlarının parçalanması yada birleştirilmesi ile elde edilen enerjidir. Atom enerjisi de denir. Çok tehlikeli bir enerji kaynağıdır. Yenilenemeyen enerji kaynağıdır.

8-Taş Kömürü: Ülkemizde sadece Zonguldak çevresinde çıkarılır. Çoğu demir-çelik fabrikalarında kullanılır.yenilenemeyen enerjidir.

9-Linyit: Buda bir kömür çeşididir. Ülkemiz linyit yönünden zengin yataklara sahiptir. Çıkarıldığı önemli bazı yerler: Afşin-Elbistan (Kahramanmaraş), Tavşanlı- Tunçbilek (Kütahya), Yatağan (Muğla), Soma (Manisa), Dodurga (Çorum) - Linyit En zengin enerji kaynağımızdır. Yenilenemeyen enerji kaynağıdır.

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP):

Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapımı öngörülen barajlar, hidroelektrik santralleri ve sulama tesislerinin yanı sıra tarımsal altyapı, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık ve diğer sektörlerin gelişmesini ve hizmetlerini kapsayan entegre projedir.

** Atatürk Barajı, dolgu hacmi bakımından dünyanın 6. büyük barajı durumundadır. Aynı zamanda Avrupa'nın ve Türkiye'nin en büyük barajıdır.

Vergiler ve Yararları:

Ülkemizde para karşılığında yapmış olduğumuz işler ve almış olduğumuz hizmetler için kazançlarımızın bir bölümünü devletin işlerliğinin sağlanması maksadı ile devletimize vermektir.Bazı vergiler; gelir vergisi (kazanılan paradan alınan vergi), emlak vergisi (konutlardan alınan vergi), gümrük vergisi (Sınırdan giren çıkan ürünlerden alınan vergi), Motorlu araçlar vergisi,iletişim vergisi gibi...

Ormanlarımız:

Birçok ağaç ve canlı ve cansız varlıkların oluşturduğu topluluğa orman denir.

** Orman bakımından en zengin bölgemiz "Karadeniz Bölgesi"dir.

Ormanın Faydaları:

1- Yakacak ve hammadde kaynağıdır.	2- Yer altı sularını zenginleştirir.
3- Yağış miktarının artmasını sağlar.	4- Hava kirliliğini önler.
5- Doğal güzellikler sağlar.	6- Sıcaklığı ve soğukluğu dengeler.
7- Erozyonu engeller.	8- Çevreyi güzelleştirir.
9- Ülke savunmasında önemlidir.	10- Gezme ve dinlenme yeridir.
11- İnsanlara iş olanakları sağlar	

Meslekler:

Kişinin geçimini sağlamak için sürekli yaptığı işe meslek denir.

-İnsanlar mesleklerini ilgi yeteneklerine göre seçmelidir. Eğer istemediği işte çalışırsa başarısız olur ve kendini geliştiremez.

-Yanlış meslek seçiminde rol oynayan faktörler:

- 1- **Ailenin yönlendirmesi**
- 2- **Çevreden etkilenme**
- 3- **Kişinin yeteneklerini tanımamış olma**

Nüfus:

Belli bir alanda belli bir zamanda yaşayan insanların oluşturduğu topluluktur.

— Genel nüfus sayımları yurdumuzda bulunan insanların sayısını ve niteliklerini belirlemek için yapılır.

Nüfus Sayımının Yararları:

- 1-Kadın erkek nüfus oranını belirler.
- 2-Okuryazar oranını belirler.
- 3-Köy ve kentlerde yaşayan insan sayısını belirler.
- 4- Hangi iş kollarında ne kadar insan çalıştığını belirler.
- 5-Çalışan ve çalışmayan nüfus oranını belirler.
- 6-Okul çağındaki çocuk sayısını, derslik ihtiyacını ve hastane gibi diğer kurumlara ne kadar ihtiyaç olduğunu belirtir.
- 7-Her belediyeye ne kadar bütçe ayrılacağını ve her ilden kaç milletvekili çıkarılacağını belirler.

Nüfusun dağılışını etkileyen faktörler:

a)Doğal etkenler:

İklim, toprak yapısı, yer şekilleri, su ve ormanların durumu.

b)Beşeri etkenler:

Sanayi kuruluşları, yeraltı zenginlikleri, ulaşım, tarihi ve doğal güzellikler.

** Ülkemizde nüfus en çok deniz kıyılarında ve verimli ovaların etrafında toplanmıştır.

** Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölgemiz Marmara bölgesidir.(En başta sanayinin gelişmesi nedeniyle)

- Hindistan'da Nüfus yoğunluğu fazladır sebebi iklim ve tarım alanlarının iyi olmasıdır.
- Batı Avrupa'da nüfusun yoğun olmasının sebebi; sanayi, ulaşım ve ticaretin gelişmiş olmasıdır.
- Avusturalya'da nüfus yoğunluğunun az olmasının nedeni çöl iklimi olmasıdır.
- Antartika kıtası buzlarla kaplı olduğu için nüfus yoktur.

Ekonomide Çalışma Sektörleri:

1-**Tarım Sektörü:** Tarım ve hayvancılıkla geçim sağlanan iş koludur.

Tarla ve bahçe bitkileri, hayvancılık ve ormancılık bu kola girer. Ülkemizde nüfusun %35,5'i tarımla uğraşır.

- Tarımda çalışanı fazla olan ülkeler fazla gelişmemiş ülkelerdir.Arnautluk, Bangladeş,Hindistan gibi ülkeler tarımla geçinen fazla gelişmemiş ülkelerdir.

2- **Sanayi Sektörü:** Sanayi kollarında çalışarak geçim sağlanan iş koludur.Ülkemizde nüfusun % 17,5'i bu alanda çalışır.

3-**Hizmet Sektörü:** Bu kolda insanlara hizmet ederek geçim sağlayan iş koludur. Ülkemizde nüfusun % 46,4'ü bu alanda çalışır.Öğretmen, polis gibi memurlar; otelde,lokantada çalışanlar; ulaşım,haberleşme, sigortacılık gibi alanda çalışanlar bu alana girer.
- Gelişmiş ülkelerde nüfusun çoğunluğu sanayi ve hizmet sektöründe çalışır. Japonya, ABD, İngiltere, Almanya vb. ülkelerde olduğu gibi. Bu ülkelerde tarımla uğraşmanın az olması tarımın gelişmediği anlamına gelmez. Bu ülkeler modern yollarla tarım yaptığı için çalışan insan sayısı az olsa da tarım gelirleri yüksektir.

İpek Yolu ve Türkler:

Çin'den başlayıp Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, İran üzerinden İstanbul' kadar uzanan yola İpek yolu adını veriyoruz. Çin'den İpek ticareti yaygın olarak yapıldığı için yola bu ad verilmiştir.

Türk Adının Anlamı Ve Kökeni:

1-Ziya **Gökalp'e** göre; Töre kelimesinden gelir. Buna göre Türk: "Türelî=Nizamlı, geleneklerine bağlı" demektir.

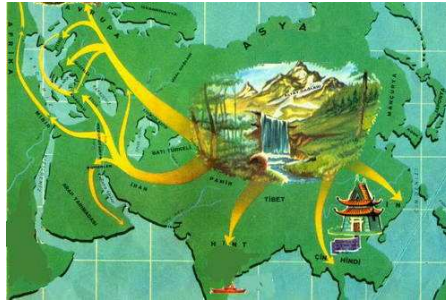
2- Danimarkalı Bilgin **WAMBERY'e** göre Türemekten (**Türük**) gelir. Buna göre Türk demek TÜREMİŞ, ÇOĞALMIŞ demektir.

3- **Kaşgarlı** Mahmut'un "Divan-ı **Lügat-ı** Türk" adlı eserinde Türk demek "OLGUNLUK ÇAĞI" demektir.

4- Genel olarak Türk demek, GÜÇLÜ, KUVVETLİ manasında kabul edilir.

- İlk Türklerin anayurdu Orta Asya'dır. Fakat zamanla çeşitli nedenlerle göç etmişlerdir.

Göçlerin Sebepleri:

- 1- Nüfus artışı ve toprakların yetersiz kalışı,
- 2- Olumsuz iklim şartları(Kuraklık, şiddetli kışlar)
- 3- Kendi aralarında ve diğer kavimlerle olan mücadeleler
- 4- Salgın hastalıklar
- 5- Türklerin Cihan hâkimiyeti düşüncesi.
- 6- Çin'in baskı ve hileleri

Asya Hun Devleti (Büyük Hun Devleti) (Mö. 220-Ms.300)

- Kurulduğu tarih kesin olarak bilinmemektedir. Tarihte bilinen İLK TÜRK DEVLETİ'dir.
- ** Bilinen ilk hükümdarı TUMAN (Teoman)'dır. Teoman'dan sonra yerine oğlu METE HAN geçmiştir.
- Asya Hun devleti METE HAN zamanında en geniş sınırlarına ulaşmıştır.
- Çinliler Türk akınlarına karşı koymak için ÇİN SEDDİ'ni yaptılar. *ÇİN SEDDİ; 2450 km uzunluğunda , 11 metre yüksekliğinde 7,5 m genişliğinde kalınlığındadır.Yinede Türk akınlarına engel olamamıştır.
- **Mete orduda 10'luk sistemi uyguladı. Günümüzde orduların çoğu daha bu sistemi kullanmaktadır.

- Oğuz Kağan Destanını önemli destanlarıdır. Bu destandaki kişinin Mete olduğu sanılmaktadır.
- Tarihte ilk defa bütün Türkleri tek bayrak altında toplayan Türk Devleti Asya Hun devletidir.
- Büyük Hun Devleti VERASET SİSTEMİ ve ÇİN SİYASETİ nedeniyle Doğu ve Batı Hun Devleti diye ikiye ayrıldı. Batı Hunları ARAL GÖLÜ civarına göç etmek zorunda kaldılar. Doğu Hunları ise Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrıldı. Ve daha sonra Çinliler tarafından ortadan kaldırıldı.

Kavimler Göçü:

- Hun Devleti yıkıldıktan sonra Çin baskısından kurtulmak için bazı Hun boyları İtil'in batısına geçerek Karadenizin kuzeyine göç ettiler. Bu göç sırasında önüne çıkan devletleri ya yönetimine aldılar yada onlarda ileri doğru kaçtı.

- Tarihte devletlerin bu yer değiştirmesine "**Kavimler Göçü**" denilmektedir.
- Göç eden bu Türkler **Avrupa Hun Devletini** kurdular..

Kavimler Göçü'nün Sonuçları:

- Roma İmparatorluğunun çöküşü hızlandı. İmparatorluk 395'te ikiye ayrıldı.
- 476'da batı Roma İmparatorluğu yıkıldı. Toprakları üzerinde birçok devlet kuruldu.
- Avrupa'nın etnik çehresi değişti. Yeni topluluklar ortaya çıktı.
- Avrupa bir karışıklık dönemi yaşadı
- Günümüz Avrupa devletlerinin temelleri atıldı.
- Avrupada feodalite dönemi başlamıştır.
- Avrupa Türk kültürüyle tanıştı. Balkanlarda Türk devletleri kuruldu.
- ** Feodalite (Derebeylik): Zengin toprak sahibi olan kişilerin oluşturduğu sistemdir. Toprakta çalışan köylüler toprakla birlikte alınıp satılabilir.

Avrupa Hun Devleti

- Kurucusu Balamir Han'dır.
- Anadolu'ya ilk Türk akınları bu dönemde olmuştur.

- Atilla döneminde Bizans vergiye bağlanmıştır.
- Batı Roma üzerine sefer yapılmış, fakat Papanın Hıristiyan dünyası adına Roma'yı kendilerine bağışlamalarını istemesi üzerine buranın alınmasından vazgeçilmiştir.
- Fransa üzerine düzenlenen Galya seferi Batı Roma'yı yalnız bırakmaya yöneliktir.

Göktürkler Devleti

- Bumin Kağan 552'de Göktürk devletini kurdu. - Ötügen başkent olmuştur.
- **Türk adını kullanan ilk devlettir.

- Göktürk adı Göktürk yazıtlarında Kök-Türk şeklinde yazılmıştır.
- Bumin Kağanın ölümünden sonra iktidar mücadeleleri başladı.
- Çinliler bu mücadeleyi körükleyince Göktürk kağanlığı iyice zayıfladı.ve siyasi birliği bozuldu.630 yılında yıkıldı.

İkinci Göktürkler Devleti / Kutluklar

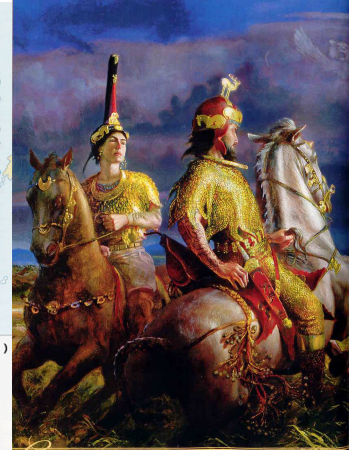
- Kutluk Han 681 den itibaren Göktürkleri yeniden bir araya getirerek 2. Göktürk Devleti kuruldu.Bu devlete bu nedenle Kutluk Devleti de denilmektedir

- Bu devlet en parlak dönemini Bilge Kağan, Kültigin veVezir Tonyukuk zamanındadır.
- Devletin zayıflaması üzerine Türk boylarından Basmiller, Karluklar ve Uygurlar isyan ederek 742 yılında yıkıldı.
- ** Göktürklerden günümüze kalan en önemli eser Orhun Yazıtlarıdır(Göktürk Kitabeleri). Bu kitabeler Bilge Kağan, Kültigin Kağan ile vezir Tonyukuk adına dikilmiştir.
- ** Bunlar yazılı ilk Türk belgeleridir. Orhun alfabesi ile yazılmıştır.
- ** Bu yazıtları Danimarkalı Wilhem Thomsen (Vilyim Tamsin) çözmüştür.

Uygur Devleti

- Karluk ve Basmiller'le birleşerek II. Göktürk Devletini yıkan UYGURLAR Orhun bölgesinde UYGUR DEVLETİ'ni kurdular.(745) Kurucuları KUTLUK BİLGE KÜL KAĞAN, merkezleri **Ordubalık (Karabalsagun)**'dur.

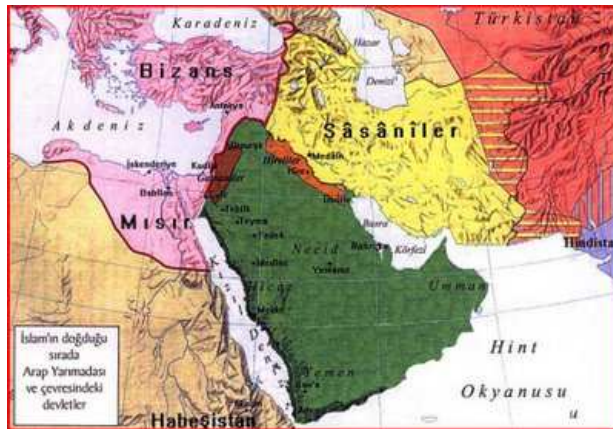

- Uygurlar Yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğudur.
- Manihizm'e inandılar. Bu inanışta et yemek günah sayıldığı için vücut yapıları değişti. Ve savaşçı güçlerini kaybettiler.
- 18 harfli Uygur Alfabesini hazırladılar.
- Cengiz Han'ın egemenliğine girmelerine rağmen medeniyette geliştiklerinden Moğollar'ı devlet teşkilatı, ticaret, bilim, sanat, alfabe gibi konularda etkilediler.
- Moğolların Türkleşmesinde önemli bir rol oynadılar. (Özbek ve Çağatay Türkleri)
- İlk Müslüman Türk **Devleti Karahanlılar'la** savaştılar.(Sebeup Uygurların **Budizmi, Karahanlıların İslamiyeti** yaymak istemeleri.)
- Tahta harflerden **MATBAA'yı** oluşturdular, pamuktan **KAĞIT** yaptılar.
- Kırgızlar tarafından 840 yılında yıkıldılar.

İslam Tarihi'ne Giriş

İslamiyet'ten Önce Arap Yarımadasının Durumu:

- İslamiyet'ten önce Arap yarımadasında Putperestlik yaygındı. Diğer dinler:-Sabilik : (Yıldız ve gök cisimlerine tapma)

- Mecusilik: (Zerdüşt inancı. Ateşe tapma) -Hristiyanlık -Yahudiler -Hanif : (Hz.İbrahim'in tek tanrı inancı. Puta tapmazlar, içki içmezler ve haksızlık yapmazlardı. Hz. Muhammed'in anne ve babası da Hanif dinine bağlıydılar.)
- Bu dönemde kabileler arasında kavgalar vardı. Sadece haram aylarda savaşmazlar bu dönemde Kabe'deki putları ziyaret ederlerdi.
- Arap toplumu göçebe (**bedevi**) ve yerleşik halk olmak üzere ikiye ayrılırdı.

Hız.Muhammed (SAV)'in Hayatı:

- 571 yılında Mekke'de doğdu. Annesinin adı Âmine, babasının adı Abdullah'tır.
- Babası doğmadan öldü, ona dedesi Abdülmuttalib baktı. Dedesi ölünce bu kez amcası Ebu Talib baktı.
- Hz. Muhammet amcası ile ticaret yaptı. Güvenirliğinden dolayı "Muhammed'ül emin" (Güvenilir Muhammed) adıyla anıldı.
- 25 yaşında Hz. Hatice ile evlendi.
- 40 yaşına doğru toplumdan uzaklaşarak zamanın çoğunu Hira Mağarasında geçirmeye başladı. Burada Cebrail (a.s) ona ilk vahiyi getirdi ve peygamberliği başladı. (611)
- Hz. Muhammed'e ilk inananlar: -Hz.Hatice -Hz.Ali -Hz.Ebubekir -Zeyd b. Harise
- Hz. Muhammed Mekkeliler tarafından tehdit edilince Mekke'den Medine'ye göç etti. 622 yılında bu göçe "**Hicret**" adı verilir.
- Mekke'den Medine'ye göçenlere "**Muhacir**" (göçmen), Medinelilere de "**Ensar**" (Yardımcı) adı verilir.
- Hicretle Medine'de ilk İslam Devleti kurulmuş oldu.

Hız. Muhammed (SAV)'in Savaşları:

Bedir Savaşı

Tarih: 624

Taraflar: Mekke Müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebeup: Müslümanlar Mekke'den göç ederken bütün mallarını bırakmışlardı. Bunlara karşılık Mekke kervanını vurmaya karar verdiler.

Sonuç: 1-Zafer Müslümanların oldu. 2-Esirler 10 Müslüman çocuğa okuma yazma öğretirlerse serbest kalacaklardı.

Önemi: 1-Mekke ile Medinelilerin ilk savaşıdır. 2-Savaşın diğer bir ismi de Akıabalar savaşıdır. 3-Savaş sonunda Hz. Muhammed'in esirler ile ilgili aldığı karar eğitime ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

Uhud Savaşı

Tarih: 625

Taraflar: Mekke Müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebeup: Mekkeliler Bedir Savaşı'nın öcünü almak istediler.

Sonuç: 1-Hz. Muhammed yaralandı. 2-Hz. Hamza şehit oldu.

Önemi: Müslümanlar peygamberin sözünün dinlememenin cezasını ilk kez çektiler.

Hendek Savaşı

Tarih: 627

Taraflar:Mekke Müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebeup: Mekkeliler İslamiyet'in yayılmasını istemiyorlardı.

Sonuç: Selman-ı Farisi adlı bir İranlının tavsiyesi ile Medine'nin etrafında hendekler kazıldığı için Mekkeliler geri dönmek zorunda kaldılar.

Önemi: Hendek Savaşı, Mekkelilerin Müslümanların üzerine yaptığı son saldırı oldu. Bundan sonra Mekkeliler savunmaya çekildiler.

Hudeybiye Antlaşması

Tarih: 628

Taraflar: Mekke Müşrikler - Medineli Müslümanlar

Önemli maddeleri: 1-Her iki taraf birbiri ile 10 yıl savaşmayacak. 2-Müslüman olup Medine'ye giden kişiler Medine'ye alınmayacak, Medine'den Mekke'ye gelenler ise geri verilmeyecek. (Bu madde daha sonra kaldırılmıştır. Çünkü Medine'ye alınmayan Müslümanlar Mekke'ye dönmediler ve Mekke ile Medine arasında kalıp Mekke kervanlarını vurmaya başladılar.)

Önemi: Mekkeliler Müslümanların varlığını kabul etmişlerdir.

Hayber'in Fethi

Tarih: 629

Taraflar: Müslümanlar-Yahudiler

Sebeup: Yahudiler, Mekkeliler ile birleşip Müslümanlara zarar veriyorlardı.

Sonuç: Medine-Şam yolu güvenlik altına alındı.

Mekke'nin Fethi

Tarih: 630

Taraflar: Mekkeliler - Müslümanlar

Sebeup: Mekkeliler Müslümanlara karşı kuvvet toplamaya başlamışlardı.

Sonuç: 1-Hz.Muhammed, Kabe'yi ziyaret ederek putları kırmıştır. 2-Bütün Mekkeliler İslamiyet'i kabul ettiler. 3-Mekke'nin fethi bütün Arabistan'ın fethini sağlayan önemli bir başlangıç oldu. 4-Mekke'nin fethi ile İslam Devleti kuruldu.

Hiz. Muhammed'in Vefatı

Hiz.Muhammed (SAV), son seferi olan Tebuk seferinden dönüşte hastalandı. İmamlığı Hiz.Ebubekir'e bıraktı ve 8 Haziran 632'de vefat etti.

Hiz.Muhammed, vefat ettiği odaya gömüldü.

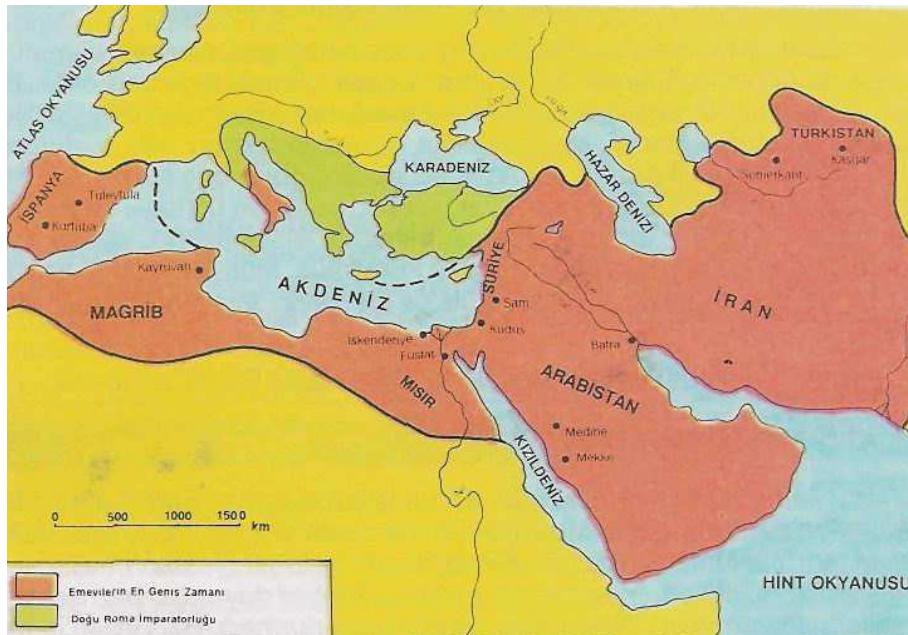
Hiz.Muhammed'in mezarına Ravza-yı Mutahhara (Cennet bahçesi) adı verilir.

(Peygamberin mezarı Medine şehrindeyir.)

- ** Hiz. Muhammed'den sonra Dört Halife dönemi başladı. Halifeler seçimle iş başına geldiler.
- Şam valisi Muaviye EMEVİ devletini kurarak halifeliği saltanat haline getirdi.

Emeviler Devleti:

- 661 yılında Muaviye tarafından Şam merkez olmak üzere kuruldu.
- Emevilerin İslam Dünyasında Yaptıkları Yenilikler:

- 1-Hilafeti saltanat haline getirdiler.
 - 2-Arap olmayanlara kötü davranarak Arap ırkçılığını başlattılar.
 - 3-İslam Devleti'nin gerçek anlamda kurulmasını sağladılar.
 - 4-İslam Devleti en geniş sınırlarına Emeviler döneminde ulaşmıştır.
- Türkler Emevilerin Arap olmayanlara kötü davranması nedeniyle Müslüman olmadılar.

Emevi Devleti'nin Yıkılış Sebepleri:

- 1-Önemli görevlere Emevi soyundan olanları getirmeleri
- 2-Arap olmayan Müslümanlara değer vermemeleri
- 3-Hz.Ali'nin oğullarının hilafeti ele geçirme çabaları
- 4-Hz.Muhammed'in amcası Abbas'ın soyundan gelenlerin Emevlere karşı olması
- 5-Fetihlerin durması
- 6-Emevi ailesi arasındaki geçimsizlik

-Emevi ailesi Abbasiler tarafından yok edilmiştir.

Abbasiler Devleti:

- 750 yılında Emevileri yıkarak, Ebu'l-Abbas Abdullah tarafından Bağdat başkent olmak üzere kuruldu.
- Abbasiler Emevilerin aksine ırk ayrımı yapmadılar. Bu dönemde birçok Türk Abbasilerde önemli görevlere geldi.

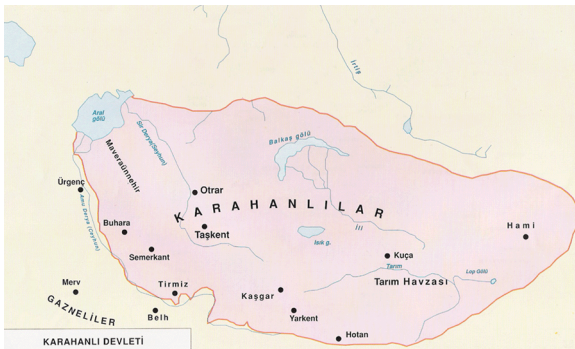
- Abbasiler bilime önem verdiler. Harezmi gibi birçok bilgin bu dönemde yetişti.
- Abbasiler Türk askerleri ve aileleri için "Samarra" Şehrini kurdular.

Türklerin Müslüman Olmaları:

- Araplarla Çinliler arasında yapılan "**Talas Savaşı**"nda Türkler Arapları desteklemişlerdir. Araplar savaşı kazanmıştır.
- Bu savaştan sonra Türkler İslamiyet'e geçmeye başladı.
- İlk Müslüman olan Türkler, Karluk, Yağma ve Çiğil boylarıdır.
- Devlet olarak; İlk Müslüman Türk devleti **Karahanlılardır.**

Karahanlılar Devleti

- Uygurların yıkılması ile Karluklar, Çiğil ve Yağma Türkleri ile birleşerek Karahanlılar Devleti'ni kurdular (840).
- ** İlk Müslüman Türk devletidir.

-Satuk Buğra Han, İslamiyeti kabul etti. Karahanlılar, 960 yılından itibaren Müslüman bir Türk devleti haline geldi.

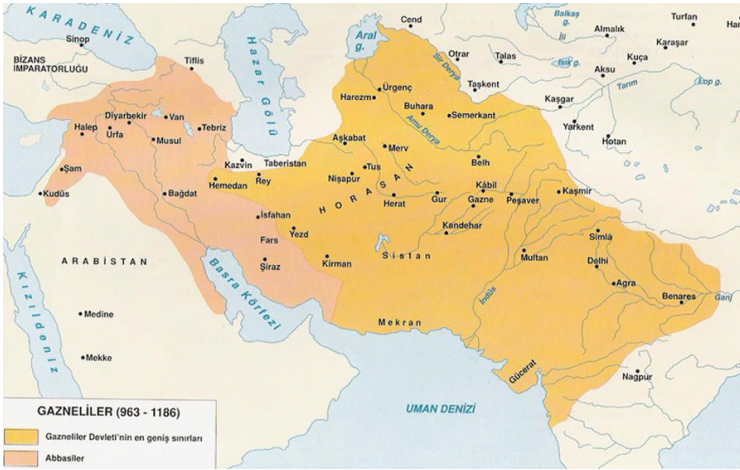
Karahanlılar, iç karışıklıklar sonunda doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrıldı. Doğu Karahanlılar Karahitaylılar tarafından ortadan kaldırıldı (1211). Batı Karahanlılar ise Harzemşahlar tarafından yıkıldı (1212).

**** Kaşgarlı Mahmut "**Divan ı Lügâti Türk**" adlı eseri yazmıştır. Amacı Türkçenin Arapçadan zengin bir dil olduğunu anlatmak ve Türkçeyi öğretmek için yazmıştır.

..**** Yusuf Has Hacıp "**Kutadgu Bilig**" adlı eseri yazmıştır.Kutadgu Bilig Mutluluk Bilgisi anlamına gelir. Bu öğüt ve ahlak konusunda bilgiler verir. İnsanların iyi olması için neler yapması gerektiğini anlatır.

Gazneliler Devleti

- Alp Tigin Saman oğulları Devleti'nde hassa komutanı idi. Horasan'a vali olarak atandı. Bu görevden alınması üzerine Gazne'ye gitti. Yerli hanedanı devirerek bağımsız bir beylik kurdu. Başlangıçta Saman oğullarına bağlı olarak yaşadılar. Bu devletin yıkılmasından sonra bağımsız oldular.

- Ceyhun'a kadar uzanan topraklar, Gaznelilerin eline geçti.
- Gaznelilerin en parlak dönemi Sultan Mahmut (Gazneli Mahmut) devridir.
- Sultan Mesut, Büyük Selçuklularla Dandakan Savaşını yaptı ve yenildi. Bu savaştan sonra Selçuklular resmen kuruldu.
- Gazneliler savaşlarda filleri kullanıyordu. Buda karşı orduların dikkatini dağıtıyordu.

Büyük Selçuklu Devleti:

- Selçuk Bey kendine bağlı Oğuz boylarını toplayarak Cend şehrine yerleşti. Fakat bu dönemde Selçuklular devlet olarak kurulmadı.
- Çağrı ve Tuğrul kardeşler ülkenin başına geçtikten sonra, 1015 ten itibaren Anadolu'ya akınlar düzenlediler.

- Çağrı bey 1040 yılında Gaznelileri Dandanakan Savaşında yenince Büyük Selçuklu devleti resmen kuruldu.

- Tuğrul bey adına para bastırdı, hutbe okuttu. Bunlar bir kişinin sultan olması için yapardı.

- Malazgirt Savaşı (1071):

- Anadolu'ya akınlar düzenleyen Selçuklu hükümdarı Alparslan ile Bizans İmparatoru Romanos Diyagones (Romen Diyojen) arasında yapıldı. Selçuklular bu savaşı kazandı.

- Malazgirt Savaşı'nın önemi:

- 1- Anadolu'nun kapısı Türklere açıldı.
- 2- Anadolu'da Türk Devletleri Kurulmaya başladı.
- 3-Anadolu'da İlk Türk Tarihi başladı
- 4-Avrupa'da Haçlı Zihniyeti'nin ortaya çıkmasına neden olmuştur

** **Nizamülmülk** Selçukluların en ünlü veziridir. Çok iyi devlet adamıdır. Aynı zamanda dönemin üniversitesi sayılan "Nizamiye Medreselerini" kurdu. Ayrıca "Siyasetname" adlı eser yazmış. Bu eserde devlet işlerinin nasıl olması gerektiğini anlatmıştır.

- Büyük Selçuklular Karahitaylılar ile yapılan **Katvan Savaşı**ndan sonra yıkılma sürecine girdi.(1141). Sulatn Sencer'in 1157 yılında ölmesi ile yıkıldı.

Eski Türk Toplumu'ndaki Gelenek ve Görenekler:

- İlk Türk devletlerinde bir çocuk kahramanlık göstermeden ad konmazdı.
- İlk Türklerde ülke hanedan (sultan) ailesinin ortak malı sayılırdı.
- İlk Türklerde hükümdarın eşine Hatun denirdi.
- ilk Türk Devletlerinde devlet işleri **Kurultay** (Toy) adı verilen mecliste görüşülürdü.
- İlk Türk devletlerinde ölümler "**Yuğ**"adı verilen cenaze törenleri ile gömülürdü.
- Ölümler "**Kurgan**" denilen mezarlara gömülür, öldürdükleri düşman sayısı kadar mezarlarına "**Balbal**"denilen taşlar dikerlerdi.
- İlk Türklerde müzik önemli yer tutardı. **Kopuz** önemli müzik aletidir.
- İlk Türk devletleri Şamanizm dini başta olmak üzere Manehizm, İslamiyet, Hristiyanlık, Musevilik gibi dinlere inandılar. Daha sonra İslamiyet hızla yayıldı. Nedeni İslamiyet'in kendi inanışlarına yakın olması nedeniyle hızla yayıldı.
- Nevruz bahar bayramıdır. Selçuklulardan itibaren Osmanlılar ve günümüzde kutlanır. 21 mart baharın başlangıcı sayılır.

- İlk Türk Destanları :

1. Altay -Yakut : **Yaradılış** Destanı
2. Sakalar Dönemi: a. **Alp Er Tunga** Destanı b. **Şu** Destanı
3. Hun Dönemi: **Oğuz Kağan** Destanı
4. Köktürk Dönemi: a. **Bozkurt** Destanı b. **Ergenekon** Destanı
5. Uygur Dönemi: **Türeyiş** Destanı b. **Göç** Destanı

- Dede Korkut Hikayeleri de önemli edebiyat eserleridir.

Demokrasi'nin Serüveni

Demokrasi: Halkın kendi kendini yönetmesine denir. Halk kendi yöneticilerini kendisi seçer. Bu hakkını milletvekilleri seçerek kullanır. Belli bir süre için milletvekillerini seçer milletvekilleri mecliste halk adına ülkeyi yönetir.

— Türk toplumunun, ruh ve karakter yapısına en uygun yönetim biçimi demokrasidir. Türk ulusunun özgürlük ve bağımsızlığıyla bütünleşen bir yönetimdir. İnsan haklarının en iyi korunup gelişebileceği yönetimdir.

**Demokrasinin Temel İlkeleri:

1. Milli egemenlik
2. Hürriyet ve eşitlik
3. Siyasi partiler.

a. Milli Egemenlik: Demokraside egemenlik millete aittir. Millet bu hakkını temsilcilerini kullanarak seçer. Yönetenler, gücünü millettten alır.

b. Hürriyet ve Eşitlik: Hürriyet; başkalarına zarar vermeden her şeyi yapabilmektir. Eşitlik; hiçbir ayırım yapmaksızın herkesin kanun önünde eşit olmasıdır.

c. Siyasi Partiler: Siyasi partilerin çok olması demokrasinin daha iyi işlemesini sağlar. Farklı düşüncedeki insanlar kendi fikirlerine uygun partilere üye olabilir. Ve istedikleri partiyi destekleyebilirler. Atatürk demokrasinin tam anlamıyla gerçekleşmesi için çok partili hayata geçilmesinin şart olduğunu belirtmiştir.

— Ülkeyi yöneten partilere "**İktidar partisi**" diğer partilere de "**muhalefet partisi**" denir. Eğer bir parti tek başına iktidar olamazsa başka partilerle anlaşarak iktidar olur. Bu birleşmeye "**koalisyon**" adı verilir.

— **Çoğunluk** ilkesi ise halkın çoğunluğunun istediğinin olmasıdır. Ancak çoğunluğu sağlayan parti diğer insanları ezmez ya da baskı uygulamaz. Çünkü demokraside İnsan haklarına saygı ön plandadır.

— Genel oy prensibi ise halkın yöneticilerini kendilerinin ve hepsinin oyu eşit şekilde seçmesidir.

Diğer Yönetimler:

- **Monarşi (Mutlakiyet):** Tek kişinin egemenliğine dayanan yönetim biçimidir. Kralların sözü geçer sadece.

- **Oligarşi:** Ufak bir azınlığın(gurubun) ülkeyi yönetmesidir.

- **Aristokrasi:** Soylu sayılan sınıfın ülkeyi yönetmesidir.

- **Teokrasi:** Ülkenin dini kurallara göre yönetilmesidir.

- **Cumhuriyet:** Milletten kendini yönetecekleri seçtiği bir yönetimdir. Günümüzde en çok olan devlet yönetim şeklidir.

- **Feodalite:** Ortaçağda zengin toprak sahiplerinin yönetimine dayanan yönetim biçimidir.

- **Diktatörlük:** Monarşiye benzer bu yönetimde de tek kişinin geniş yetkileri vardır. Yakın zamana kadar Irak'ta Saddam Hüseyin ülkeyi bu yönetimle yönetiyordu.

Tarihten Günümüze Demokrasi:

- İlk çağlarda demokrasi fazla gelişmemişti. Bu dönemde insan haklarını ve demokrasiyi Aristo, Sokrates, Eflatun gibi Sofistler (düşünürler) geliştirmeye çalışıyordu.
- Roma'da yazılı kanunlar hazırlandı. (12 Levha kanunları)
- Orta Çağ'da İngiltere Kralı Yurtsuz John "**Magna Carta Libertatum**" (Büyük Özgürlük Bildirisi) yayınlarak kralın yetkilerini azda olsa kısıtladı.
- Johann Gutenberg'in matbaayı icadı ile insanlar arasında düşünce ve bilgi paylaşımı hızlandı.
- Avrupa'da reform, Rönesans ve Aydınlanma hareketleri ile demokrasi ve özgürlükler gelişti.
- Fransız "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi" ile özgürlük , eşitlik, adalet, ulusçuluk gibi kavramlar tüm dünyaya yayıldı.
- Birleşmiş Milletlerin yayınladığı "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" ile insan hakları ve demokrasi hızla gelişti.
- Günümüzde 192 ülkenin 120'si demokrasi ile yönetilmektedir.
- Ülkemizde M. Kemal 23 Nisan 1920'de TBMM'yi açtı. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyeti ilan etti. Böylece Türkiye çağdaş ve insan haklarına uygun bir yönetime geçmiş oldu.

İnsan Hakları:

- İnsanların doğuştan gelen ve toplumda daha iyi yaşaması için olması gereken haklara biz insan hakları diyoruz. Yaşama , eğitim, sağlık, seyahat ve yerleşme, düşünme hakları gibi.
- Günümüzdeki insan haklarının oluşması kolay olmamıştır. İlk çağlarda insanların çoğu hakları yoktu. Krallar ve diğer yöneticiler istediği gibi davrana biliyor ve insanlar köle olarak satılabiliyordu. Zamanla demokrasi ve insan hakları gelişti ve günümüzdeki insan hakları oluştu.
- İnsan haklarını ülkelerde anayasalar koruma altına alır. Ayrıca uluslar arası kuruluşların ortak hareketiyle insan haklarını koruyacak belgeler de yayınlanmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi... Bu belgeleri imzalayan ülkeler oradaki şartlara uymak zorundadır.

İnsan Hakları İle İlgili Bazı Önemli Olaylar:

- Tarihte bilinen ilk yasalar "**Hamburabi Yasaları**" dır. Babil kralı Hamburabi tarafından hazırlanmıştır. "Kana kan göze göz (kısasa kısas)" ilkelerine dayanır.(Mö:1795-1750)
- Peygamberimiz Hz. Muhammed ölmeden önce yaptığı "**Veda Hutbesi**"nde toplum kurallarından bahsetmiştir.(632)
- Orta Çağ'da. Magna Carta insan hakları için önemli bir adım olmuş (1215)
- Osmanlı devletinde Kanuni Sultan Süleyman kanunlar hazırlayarak insan haklarını korumaya çalışmıştır. (1520-1566)
- Fransız "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi" ile özgürlük , eşitlik, adalet, ulusçuluk gibi kavramlar tüm dünyaya yayıldı.(1789)
- Osmanlı devletinde "Kanun-i Esasi" ile insan haklarında önemli gelişme oldu. Halk ilk defa yönetime katıldı. (1876)
- "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi" ile insan hakları tüm dünyada hızla yayılmaya ve korunmaya başladı. (1948)
- "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" ile Avrupa devletleri de insan hakları için önemli bir adım attı. (1950)

Temel Haklarımız:

- İnsanların yaşaması için gereken haklardır. Temel haklar üç kısma ayrılır:
 - 1- Kişi hakları: Yaşama, düşünme, yerleşme,özgür olma, mülk edinme gibi doğuştan olan haklardır.
 - 2- Sosyal ve Ekonomik Haklar: devletin kanunlarla insanların daha iyi yaşaması için sağladığı haklardır. Sağlık hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sendika kurma hakkı gibi.
 - 3- Siyasi haklar: Ülke yönetimine katılmamızı sağlayan haklardır. Seçme ve seçilme hakkı, siyasi faaliyette bulunma hakkı, dilekçe hakkı, vatandaşlık hakkı gibi.